

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ : “อนุโมทนา”

คำว่า อนุโมทนา เป็นคำภาษาบาลี อ่านว่า อะ-นุ-โม-ทะ-นา คนไทยมักจะกล่าวทับศัพท์เป็น อนุโมทนา มาจากคำว่า อนุ (แปลว่า ตาม) + มุทะ ชาติ (ลงในอรรถว่า ชื่นชม, ยินดี) + ยุ ปัจจัย แปลง อุ ที่ มุ เป็น โอ แปลง ยุ เป็น อนุ ละ ง อา สระที่สุกดศัพท์ จึงสำเร็จรูปเป็น อนุโมทนา ความหมายที่แท้จริง คือ การพลอยชื่นชมยินดีในกุศลที่ผู้อื่นได้กระทำ

การอนุโมทนา เป็นบุญญกิริยาวัตถุประการหนึ่ง ในบรรดาบุญญกิริยาวัตถุ ๑๐ ประการ ตามข้อความจาก ปรมัตถทีปนี อรรถกถา ขุททกนิกาย อิติวุตตกะ บุญญกิริยาวัตถุสูตร ดังนี้

“บุญญกิริยาวัตถุ คือ การพลอยอนุโมทนาบุญ
พึงทราบด้วยสามารถแห่งการอนุโมทนาส่วนบุญที่ผู้อื่นให้แล้ว หรือ อนุโมทนาบุญที่ผู้อื่นทำแล้วทั้งสิ้น
ว่า สาธุ (ดีแล้ว)”

บุญ เป็นสภาพธรรมที่ดียิ่ง เป็นสภาพธรรมที่ชำระจิตให้สะอาดจากอกุศล บุญ อยู่ທີ່จิต ซึ่งหมายรวมถึงโสภณเจตสิก (สภาพธรรมฝ่ายดีที่เกิดร่วมกับจิต มี สรัทธา สติ หิริ โอตตัปปะ อโลภะ อโทสะ เป็นต้น) ด้วย ถ้าหากไม่มีจิต และไม่มีโสภณเจตสิกแล้ว บุญก็เกิดไม่ได้ จิตเกิดขึ้นเป็นกุศลขณะใด ขณะนั้นเป็นบุญ เป็นการชำระจิตให้สะอาดจากอกุศล การอนุโมทนา ก็เช่นเดียวกัน เป็นบุญประการหนึ่ง ขึ้นอยู่กับสภาพจิตเป็นสำคัญ ไม่ได้หมายถึงเพียงกล่าวคำว่าขออนุโมทนา (หรือ สาธุ) เท่านั้น ถึงแม้จะไม่ได้แปลเป็นคำพูดออกมาว่าขออนุโมทนา แต่ขณะนั้นมีจิตที่ชื่นชมยินดีในกุศลที่ผู้อื่นกระทำ ก็เป็นบุญ เพราะการอนุโมทนานั้น เป็นการชื่นชมยินดีในกุศลที่ผู้อื่นได้กระทำ ซึ่งเกิดจากจิตที่อ่อนโยน ผ่องใส ไม่แข็งกระด้าง

และอีกประการหนึ่งที่ควรพิจารณา คือ ขณะใดที่เห็นบุคคลอื่นกระทำกุศลประการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกุศลประเภทใด เราไม่ควรใส่ใจว่าคนนั้นจะเป็นคนอย่างไร เพราะเหตุว่าธรรมที่เป็นกุศล ย่อมเป็นกุศล ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัวตน ไม่เปลี่ยนแปลงลักษณะเป็นอย่างอื่น ไม่ว่าจะเกิดกับใครก็ตาม ดังนั้น จึงควรอนุโมทนาในกุศลที่เขาได้กระทำ โดยไม่เลือกว่าเป็นบุคคลใด และ การอนุโมทนาในกุศลของผู้อื่นนั้น เป็นความประพฤติกุศลของคนดีทั้งหลาย, ขณะที่อนุโมทนา เป็นกุศล แต่ถ้าไม่อนุโมทนา ไม่ใช่กุศลเลย เป็นเพราะอกุศลจิตเกิดจึงไม่อนุโมทนา แต่ถ้ากุศลจิตเกิดแล้ว ย่อมจะอนุโมทนา ทันที.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammahomefellowship.com , โทร . ๐๙๕- ๖๒๑๓๑๐๖]